

– pojav, ki mu tudi v širših razsežnostih ni kmalu najti prave primerjave. Iz različnih odtisov istih grafik ter iz posameznih, na različnih koncih signiranih risb v umetnikovi zapuščini je mogoče razbrati, da je umetnik svoja že končana dela ogledoval in obračal kot prava živa bitja in iskal ali odkrival v njih nove pomene, jim dodajal iz različnih strani nove podpise in nove naslove, torej »bral« njihove pomene z leve na desno in od zgoraj navzdol in obratno, torej iskal nekakšne likovne »anagrame«, jih tiskal v zrcalnih variantah, razkrival v vidnem nevidno (npr. nevidne ribe v rečnih ali ohridskih globinah) ali vidno prikrival v prave do nepreglednosti razmrežene skrivalnice (npr. človeške figure v »podzemeljskem« svetovju), toda v nenehnem stiku z naravo. Posebno rad pa je v zadnjih letih ta svoj skrivnostni svet formiral po načelih simetrije, zlasti v variacijah motivov rečnega brega z odsevom, kjer več ne ločimo resnice od iluzije, živega življenja od smrtne otrplosti, ker se na simbolični ločnici Krkine gladine obe nasprotji stikata v enoto, v en sam dinamičen in sproti okamenel slikarjev vzorec, ki mu včasih ne vemo pravega namena. Zato je pri Lamutu vsaj ob najbolj lamutovskih delih vsakršno iskanje skritih pomenov – četudi lahko zaide v danes že preveč narasle in kalne vode mistike – če že ne vselej smotno, pa vsaj dopustno in pomenljivo, ker sodi v kontekst njegovega iskateljskega pojava. Prav zato pa je toliko važnejši problem, kako ob interpretaciji njegovih del in njega samega – in prav tako redkih sorodnih primerov, od katerih naj omenim vsaj Petkovaška – podrediti metodo predmetu in ne obratno, vsaj dokler želimo zares odkrivati umetnika in ne postati v svojem iskateljstvu sami njegovi (ne)umetniški nadaljevalci.

KRONIKA

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

V peti številki beograjskega časopisa Književna kritika so v prevodu Milana Djordjevića v razdelku Osvetlitve Janezu Strehovcu objavili razpravo *Fragmenti o umetnosti in postmodernizmu*. V razdelku Branje poezije piše Tiodor Rosić o Izklícivanju minulega, besedi o sedanjem in apokalipsi prihodnjega; to je sestavek o poeziji Ljubomira Simovića. Sicer pa je glavna snov te številke poetika stripa. V Fumetijevem prikazu zgodovine izdaje stripov z naslovom *Nikoli suženj* lahko preberemo tudi o Leu Korelcu. Takole piše med drugim: »V skupino stripov z zgodovinsko snovjo spadajo tale Korelčeva dela, narejena po Jankovičevih scenarijih: *Gospodar Predjamskega gradu*, *Bobni z Mehovega*, *Upornik iz Bohinja* itd. Beseda je o legendarnih do-

godkih in osebnostih iz slovenske zgodovine. Tudi pri Korelcu je 'človek iz ljudstva' spiritus movens akcije proti zaslužnjalcem. V vsaki zgodbi je tudi izrazita melodramatična sestavina, ljubezenska zveza, v kateri se znajde glavni junak med tem, ko vodi akcijo osvobajanja. To se dogaja tako Črtomiru v VIII. stoletju, kakor Erazmu Leugarju in Stanetu, kovačevemu sinu. Isti model strukturiranja fabule uporablja scenarist Janković tudi v stripu *Križarjeva hči*, posvečenem prigodam neretvanskih gusarjev v XI. stoletju. Vse zgodbe so torej kombinacije zgodovinske osnove in fiksijske nadgradnje. Na identičen postopek naletimo še v Korelčevem stripu *Trije piloti s snovjo iz 1. svetovne vojne* o dejavnostih srbskega letalstva... Korelcu in njegovemu scenaristu Jankoviću je šlo predvsem za korektno prenašanje dogajanja in poduka o domoljubju kot temeljni misli.«

piše med drugim v beograjski Književni kritiki.

Taras Kermauner objavlja v enajsti številki beograjske Književnosti v razdelku Pričevanja četrto nadaljevanje svojega *Dialoga o razlikovanju*, ki ga prevaja Milan Djordjević. *Zvočni stvori* je naslov razprave Predraga Markovića, ki piše o poglavitnih značilnostih pesniškega brezvladja v novi srbski poeziji v letih od 1966 do 1986. Predrag Marković se ukvarja z vsakim pesnikom posebej. Sledi cvetniški prikaz po Markoviću najznačilnejših pesmi petindvajsetih srbskih pesnikov, med katerimi je tudi Tontićeva pesem z naslovom *Tomaž Salamun*.

Dvojna številka (5–6) zagrebškega Forumu nekako sramežljivo sredi časopisa prinaša 46 Shakespearovih *Sonetov*, ki sta jih v letih 1980 in 1981 v hrvaščino prelila Željka Čorak in Zvonimir Mrkonjić. Izmed pesniških prispevkov naj še omenimo sonetni venec z naslovom *Dalmacija, ti in »žarki julij«*, ki ga je spesnil Pavao Despot. Frano Čale objavlja razpravo o italijanski metriki in hrvaški poeziji; napisal jo je na podlagi izkušenj z Vojnovičevimi *Lapaškimi soneti*.

V tretji številki časopisa za kulturo, umetnost in družbena vprašanja »Smederevo« objavlja Maja Vidmar pet pesmic, ki jih je prevedel Milosav Slavko Pešić. Iz Kulturne kronike pa izvemo, da so v smederevskem kulturnem domu razstavljene grafike osmih slikarjev, in sicer iz Sarajeva, Cerknice, Smederevske Palanke, Beograda, Splita, Kraljeva in Svetozareva. Grafike so nastale med letošnjo likovno kolonijo v Smederevu, umetniki pa so jih zapustili mestu gostitelju. Časopis objavlja tudi razprave na temo Sodobna srbska poezija, ki so jih na lanski smederevski pesniški jeseni imeli Miroslav Egerić, Srba Ignjatović, Novica Petković, Saša Petrov, Milosav Slavko Pešić in Milutin Srečković.

V svoji osmi številki objavlja skopska *Sovremenost* črtico z naslovom *Znamenja*, ki jo je napisal Meto Jovanovski.

O makedonskih pesnikih mlajšega rodu piše Hristo Petreski v kratkem pregledu z naslovom *Pesniki, rojeni v svobodi*. Na to se navezuje Jadranka Vladova s prispevkom *Sodobni trenutek v mlajši makedonski poeziji*.

Dvajseta številka čedajskega Doma prinaša med drugim poročilo o obisku pokrajinske komisije za kulturo v Špetru Slovenov. Pod okrilje te komisije spada tudi delo z »etnično jezikovnimi« skupinami v Videmski pokrajini. Pogovor s slovenskimi predstavniki je potekal predvsem okoli zagotavljanja polne svobode kulturnega delovanja in ne le zagotavljanja denarja. Temu prispevku sledi kritičen zapis o nastopu nekaterih navzočih na tem sestanku, ki niso najbolj naklonjeni Slovencem v Benečiji. Časopis objavlja tudi obvestilo o izidu zbornika o osebnosti in delu Dina Menichinija, objavljena pa je tudi njegova pesem v italijanščini z naslovom *Za spomin*.

Prejeli smo tudi 21. številko čedajskega Doma, ki med drugim poroča o pobudi, naj bi se odslej tudi v videmskem tedniku *La vita cattolica* enkrat na mesec vsaj na polovici strani oglasila tudi slovenska beseda. Ta skromen, a zelo pomemben premik, ki je izraz dobre volje urednikov tednika, bo potemtakem kmalu otipljivejši, ko se bodo lahko Beneški Slovenci, ki živijo od Kanalske doline do nadiških dolin v italijanskem glasilu v slovenščini seznanjali z novicami iz kulture, družbenega in verskega življenja na svojih tleh. Dom poroča tudi o bogatem in zanimivem sporedu na četrti kulturni jeseni na Liesah. Glavna točka kulturnega sporeda je bila predstavitev kasete Trepetičkov, ki je pred kratkim izšla pri zadruzi Lipa iz Špetra Slovenov. Med drugim poroča Dom tudi o obisku deželne prisednika za izobraževanje in kulturne dejavnosti Daria Barnaba pri odgovornih ljudeh v občini Špeter Slovenov in Gorski skupnosti nadiških dolin. Pogovarjali so se o najnujnejših posegih v izboljšanje delovanja nekaterih krajevnih kulturnih in izobraževalnih ustanov.